

การจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะเชิงรุก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะเชิงรุก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

371.42

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ส 691 ก

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก

42 หน้า

ISBN : 978-616-270-257-0

1. การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก

2. การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

3. ชื่อเรื่อง

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก

สิ่งพิมพ์ สกศ.

อันดับที่ 38/2563

ISBN

978-616-270-257-0

พิมพ์ครั้งที่ 1

กันยายน 2563

จำนวนพิมพ์

5,000 เล่ม

พิมพ์เผยแพร่โดย

กลุ่มมาตรฐานการศึกษา

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ : 0 2668 7123 ต่อ 2528

โทรสาร : 0 2243 1129

Website : www.onec.go.th

พิมพ์ที่

บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด

19/25 หมู่ 8 ถนนเต็มรัก-หนองแกงเขน

ตำบลบางคูวัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 11110

โทรศัพท์ : 0 2150 9676-8

โทรสาร : 0 2150 9679

E-mail : 21centuryprint@gmail.com

Website : www.21century.co.th

คำนำ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน ประสบปัญหาเรื่องหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพของผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษา ดังนั้นการปรับหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ เป็นทางเลือกหนึ่งที่มีศักยภาพที่จะตอบโจทย์ปัญหาของครูและนักเรียนที่เกิดขึ้น เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น และการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต การทำงาน การเรียนรู้ และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาเด็กที่มีความพร้อมแตกต่างกันได้รับการพัฒนาเป็นลำดับขั้น รวมทั้งช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะ สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และความต้องการใหม่ ๆ ของสังคมและโลกในศตวรรษที่ 21

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น การศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับคณะวิจัยและคณะทำงานวางแผนจัดทำกรอบสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา โดยเอกสารการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก เป็นเอกสารลำดับที่ 12 จัดทำขึ้นเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ครู ผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจทั่วไปในเรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาขอขอบคุณคณะวิจัยและ
คณะทำงานในโครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับ
ประถมศึกษาตอนต้น สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจน
ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการร่วมกันศึกษาวิจัยจนประสบความสำเร็จ
บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และหวังอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้
จะเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาให้เด็ก
มีสมรรถนะที่พึงประสงค์ต่อไป

(นายสุภัทร จำปาทอง)
เลขาธิการสภาการศึกษา

คำชี้แจง

เอกสารฉบับนี้เป็นผลงานส่วนหนึ่งของ “โครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาตอนต้น” ซึ่งเป็นโครงการวิจัยนำร่องที่ดำเนินการโดยคณะทำงานและคณะวิจัยที่จัดตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โครงการวิจัยดังกล่าว มีผลงานที่เป็นผลผลิตรวมทั้งสิ้น 2 ชุด ดังนี้

1. รายงานผลการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เอกสารประกอบจำนวน 13 เล่ม ได้แก่

เล่มที่ 1 ประมวลความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

เล่มที่ 2 กระบวนการกำหนดสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 - ป.3) และวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ

เล่มที่ 3 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับหลักการสำคัญ 6 ประการ

เล่มที่ 4 กรอบสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 - ป.3)

เล่มที่ 5 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

เล่มที่ 6 คู่มือ การนำกรอบสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับประถม ศึกษาตอนต้น (ป.1 - ป.3) ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

เล่มที่ 7 ทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ยุคใหม่

เล่มที่ 8 สื่อ สิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์

เล่มที่ 9 รายงานพันธกิจด้านการปฏิรูปการศึกษาผ่านหลักสูตร และการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ (Commission Report on Educational Reform through Competency - Based Curriculum and Instruction)

เล่มที่ 10 พันธกิจด้านการปฏิรูปการศึกษา ผ่านหลักสูตร และการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ: บทสรุปผู้บริหาร (Commission Report on Educational Reform through Competency - Based Curriculum and Instruction: Executive Summary)

เล่มที่ 11 เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชน และ เข้าใจหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา

เล่มที่ 12 การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก

เล่มที่ 13 GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF LEARNERS' COMPETENCY FOR LEARNERS AT THE BASIC EDUCATION LEVEL

เอกสารฉบับนี้เป็นเอกสารประกอบเล่มที่ 12 ของโครงการซึ่งเป็นส่วนที่นำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุผลในการปฏิรูปการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ การปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ หลักการ แนวทาง และตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นส่วนที่จะเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้บริหารและสถานศึกษาโดยตรง เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้นและเกิดประสิทธิภาพในการนำไปใช้ ขอแนะนำให้ผู้ศึกษาเอกสารอื่น ๆ ของโครงการประกอบกันไปด้วย

สารบัญ

หน้า

1.	ทำไมจึงต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้	1
2.	การปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สู่ฐานสมรรถนะ	3
3.	การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	5
	👤 หลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	5
	👤 แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	7
	👤 ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	14
4.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	18
	👤 แนวคิด และความหมาย	18
	👤 กลยุทธ์ (Strategies) ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	21
5.	การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก	26
6.	การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ	28
7.	ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ	29

1.

ทำไม? จึงต้องมีการปฏิรูป การเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้

ในการจัดการศึกษาที่ผ่านมาทั้งในด้าน
หลักสูตร การเรียนการสอน และการวัด
ประเมินผลเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว

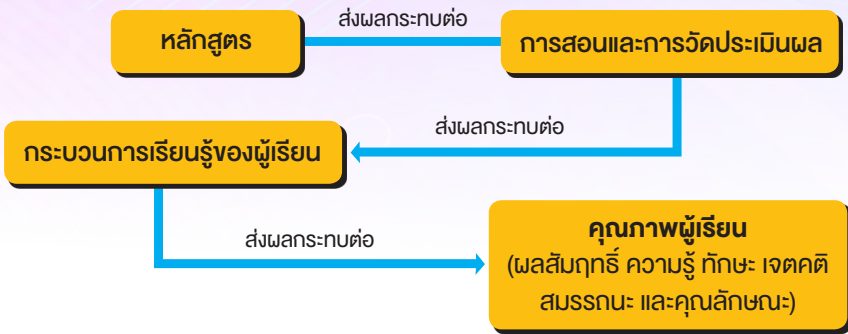
**พบว่า การจัดการศึกษาด้วยคุณภาพ
ทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล**

ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบทั้งระดับชาติ (O-NET) ระดับนานาชาติ (PISA)
เด็กไทยมีผลสัมฤทธิ์ต่ำมาก ระดับความสามารถของนักเรียนไทยเมื่อเทียบกับ
ชาติต่างๆ อยู่ในระดับต่ำมาก รวมทั้งมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์หลายประการ
เช่น “ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด” “รู้แต่ไม่ทำ” “นกแก้วนกขุนทอง” “เก่งแบบเปิด”
“เรียนเพื่อสอบ” “ไม่มีความใฝ่เรียน ใฝ่รู้” “ไม่สนใจเรียนรู้” ประเด็นเหล่านี้
เมื่อวิเคราะห์เจาะลึกถึงสาเหตุของปัญหา พบว่า **มีปัญหาจากหลักสูตร
การเรียนการสอน และการวัดประเมินผลการเรียนรู้แบบเดิม หลักสูตร
ขาดความยืดหยุ่น ไม่ทันความต้องการของโลกและสังคม ไม่ตอบสนอง
ความต้องการของผู้เรียนและบริบทที่แตกต่างหลากหลาย การจัดการเรียน
การสอน** ล้าสมัย ครูขาดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่จะช่วยให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้ เกิดสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ความด้วยคุณภาพของนักเรียน จึงมีผลมาจากความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยง
กันระหว่างบริบทต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อม ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ตัวครูเพียงคนเดียว
แต่อยู่ที่สิ่งที่มาสัมพันธ์กับตัวครูและนักเรียนทั้งหมด ดังแผนภาพ

สาเหตุของปัญหาผู้เรียนโดยคุณภาพ

ทางออกสำคัญ

การปฏิรูปหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ให้มีความเหมาะสมจึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง พัฒนาผู้เรียนให้ทันโลก ทันสมัย เกิดสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

2.

การปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สู่ฐานสมรรถนะ

การปฏิรูปหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและ
เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต
การทำงาน การเรียนรู้และการแก้ปัญหาต่าง ๆ
รวมทั้งการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
และความต้องการใหม่ ๆ ของสังคมและโลก
สามารถทำได้หลายวิธี **การปรับหลักสูตรให้เป็น**

**หลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นทางเลือกหนึ่งที่มีศักยภาพที่จะตอบโจทย์ปัญหา
ของครูและนักเรียนที่เกิดขึ้น** รวมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการใหม่ ๆ
ของโลกในศตวรรษที่ 21

หลักสูตรฐานสมรรถนะ

 หลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นหลักสูตรที่มุ่งเป้าหมายการพัฒนา
ไปที่ทักษะการทำได้ ไม่ใช่เพียงการมีความรู้เท่านั้น โดยจะระบุว่าผู้เรียน
ในแต่ละช่วงวัยจะสามารถทำอะไรได้ กล่าวคือ ใช้ทักษะ (skill) เป็นตัวนำ
โดยมีความรู้และเจตคติ/คุณลักษณะเป็นทัพหนุนอยู่เบื้องหลัง ซึ่งแตกต่าง
จากหลักสูตรปัจจุบันที่ครูมักจะใช้ความรู้ (knowledge) เป็นตัวนำ ส่งผล
ให้นักเรียนขาดโอกาสในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ
ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในสถานการณ์ที่หลากหลาย

หลักฐานสมรรถนะเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนี้

(1) ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่สำคัญต่อการใช้ชีวิต การทำงาน และการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลก แห่งศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

(2) ช่วยให้การจัดการเรียนรู้ง่ายไปเป้าหมายไปที่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิด สมรรถนะที่ต้องการ มิใช่เพียงการสอนเนื้อหาความรู้จำนวนมากซึ่งอาจไม่จำเป็น หรือไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน

(3) ช่วยลดภาระการเรียนรู้ที่ไม่จำเป็น ส่งผลให้สถานศึกษามีพื้นที่ ในการจัดการเรียนรู้อื่นที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน วิถีชีวิต วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และบริบทได้มากขึ้น

(4) ช่วยลดภาระและเวลาในการสอบตามตัวชี้วัดจำนวนมาก การสอบวัด สมรรถนะหลักของผู้เรียน ช่วยให้เห็นความสามารถที่เป็นองค์รวมของผู้เรียน

(5) ช่วยเอื้อให้สถานศึกษาสามารถออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับ ความต้องการและบริบทของตนได้โดยยึดสมรรถนะกลางเป็นเกณฑ์เทียบเคียง เป็นการส่งเสริมให้เกิดรูปแบบหลักสูตรที่หลากหลาย

เนื่องจากหลักฐานสมรรถนะเน้นการทำหรือการปฏิบัติ กระบวนการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนจากการรับความรู้ ซึ่งมีลักษณะเฉื่อย ไม่ตื่นตัว (passive) เป็นการรุกหรือการตื่นตัว ที่จะเรียนรู้ (active) คือ ผู้เรียนต้องเป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ เป็นผู้ลงมือทำต่อสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ อย่างแท้จริง

3.

การจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นผลที่จะเกิดกับผู้เรียนซึ่งก็คือความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม ในการปฏิบัติงานการแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต เป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้งานได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง เป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ ไม่ใช่การเรียนเพื่อรู้เท่านั้น

หลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ “เน้นการปฏิบัติ” โดยมีชุดของเนื้อหา ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ **ในระดับที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง** เป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง เพื่อนำไปใช้จนเกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะช่วยลด
เนื้อหาจำนวนมากที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ผู้เรียน
มีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับ
ที่ลึกซึ้งมากขึ้น และมีโอกาสได้ฝึกฝน
การใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่จะช่วย
ให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญหรือ
เชี่ยวชาญ ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้
ไปได้เร็ว - ช้า ตามความถนัดและความสามารถของตน

ดังนั้นครูต้องมีความชัดเจนว่าต้องการพัฒนาสมรรถนะอะไรให้แก่
ผู้เรียน คดีสมรรถนะนั้นๆ ให้เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรมและวิเคราะห์ว่าผู้เรียน
จำเป็นต้องรู้อะไร (ความรู้) ต้องมีเจตคติ และคุณลักษณะอย่างไร และต้อง
มีทักษะอะไรบ้างที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่ต้องการ จากนั้น
จึงจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องดังกล่าว โดยมีการส่งเสริมให้ผู้เรียน
นำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ไปใช้ในการปฏิบัติจริง
ในสถานการณ์ต่างๆ ในการทำงาน และในชีวิตประจำวัน จนกระทั่งเกิดเป็น
สมรรถนะในระดับที่ต้องการ

**ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
ประสบความสำเร็จ คือ การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน
เพื่อการปรับปรุงพัฒนา**

แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาผู้เรียนสามารถทำได้หลายทาง ในที่นี้ขอเสนอแนะ 6 แนวทาง ซึ่งครูสามารถเลือกใช้ตามความพร้อมและความถนัดของตน รวมทั้งความเหมาะสมกับบริบท ดังนี้

แนวทางที่ 1 : ใช้งานเดิม เสริมสมรรถนะ

เป็นการจัดการเรียนรู้ที่**สอดคล้องกับหลักสูตร**
สมรรถนะที่สอดคล้องกับบทเรียน โดยระบุ
เป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้ คัดกิจกรรมเสริมลงไป

ในแผนการจัดการเรียนรู้**ไม่ได้เปลี่ยนแปลงแผนการสอนเดิม**

เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะให้เข้มข้น และเกิดสมรรถนะที่ต้องการไปพร้อมกับการเรียนเนื้อหา และทักษะตามปกติ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. เลือกและระบุสมรรถนะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้
2. คัดกิจกรรมที่เสริมสร้างสมรรถนะ บูรณาการในกิจกรรมเดิม
3. ปรับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมสมรรถนะ
4. ระบุวิธีวัดและประเมินสมรรถนะเพิ่มเติม

แนวทางที่ 2 : ใช้งานเดิม ต่อเติมสมรรถนะ

พัฒนาการจัดการเรียนรู้เดิมของครูสู่การเน้น

สมรรถนะที่มากขึ้นจากงานเดิม ออกแบบงานหรือสถานการณ์ถึงขั้นการฝึกฝน การนำความรู้ ทักษะ และเจตคติไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในเรื่องที่เรียนรู้นั้นมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนเดิม ว่าผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะและเจตคติไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร
2. เลือกสถานการณ์ที่คิดว่าผู้เรียนจะได้ฝึกและออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติในสถานการณ์นั้นๆ
3. ปรับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมสมรรถนะ
4. ระบุวิธีวัดและประเมินสมรรถนะเพิ่มเติม

แนวทางที่ 3 : ใช้รูปแบบการเรียนรู้ สู่การพัฒนาสมรรถนะ

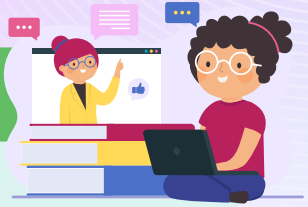
เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการนำรูปแบบการเรียนรู้
ต่าง ๆ มาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับสมรรถนะที่สอดคล้องกัน
และเพิ่มเติมกิจกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะนั้นให้เพิ่มขึ้น
อย่างชัดเจน อันจะส่งผลให้การเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้
มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. เลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
2. ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ที่เลือกไว้ให้เข้าใจทั้งหลักการ วิธีการ จุดอ่อนและจุดแข็ง
3. พิจารณากระบวนการ/กิจกรรมตามรูปแบบการเรียนรู้ที่กำหนด และเลือกสมรรถนะที่สามารถมาบูรณาการร่วมได้
4. ปรับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมสมรรถนะ
5. เพิ่มเติมวิธีการวัดและประเมินสมรรถนะที่บูรณาการ

แนวทางที่ 4 : สมรรถนะเป็นฐาน ผสานตัวชี้วัด

เป็นการจัดการเรียนรู้โดยนำสมรรถนะที่ต้องการ พัฒนาเป็นตัวตั้งและนำตัวชี้วัดที่สอดคล้องกันมาออกแบบการสอนร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระและทักษะตามที่ตัวชี้วัดกำหนด ไปพร้อม ๆ กันกับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่ต้องการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. กำหนดสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาผู้เรียน
2. พิจารณาเนื้อหา สาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรและตัวชี้วัด ที่สอดคล้องกับสมรรถนะที่เลือก
3. ออกแบบแผนการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างสมรรถนะ ให้ผู้เรียน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
4. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมให้ครอบคลุมสมรรถนะ โดยเน้นการสอนเชิงรุก
5. วางแผนการประเมินผลโดยเน้นสภาพจริง และตอบรับวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ตั้งแต่นั้น

แนวทางที่ 5 : บูรณาการผสมผสานหลายสมรรถนะ

เป็นการจัดการเรียนรู้ โดยนำสมรรถนะหลักหลายสมรรถนะเป็นตัวตั้งและวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง แล้วออกแบบการสอนที่มีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นองค์รวมโดยเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ทบทวนสมรรถนะหลัก พิจารณาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรในแต่ละวิชา/กลุ่มสาระ และตัวชี้วัดที่สอนในหลักสูตร
2. กำหนดหัวข้อเรื่องจากปัญหา แนวคิด หรือเนื้อหาสาระสำคัญในหลักสูตรที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และได้มีประสบการณ์ตรง
3. วิเคราะห์ว่า หัวข้อ/หัวเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระในกลุ่มสาระใดมากที่สุดและกำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระที่กระชับ เจตคติ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระที่สัมพันธ์กับหัวข้อ/หัวเรื่องที่เลือกมาสอน
4. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำสมรรถนะมาเชื่อมโยงกับกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
5. นำข้อมูล ข้อเสนอแนะจากการสอนมาประเมินปรับแผนการสอนหรือการพัฒนาสมรรถนะให้ได้มากขึ้น

“การสอนแบบบูรณาการ ให้ความสำคัญกับความสนใจ และความต้องการจำเป็นของผู้เรียน จึงอาจมีการปรับเพิ่มหรือลด เนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อ และวิธีประเมินผล หลังจากสอนไปสักระยะ ซึ่งครูสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม”

แนวทางที่ 6 : สมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน

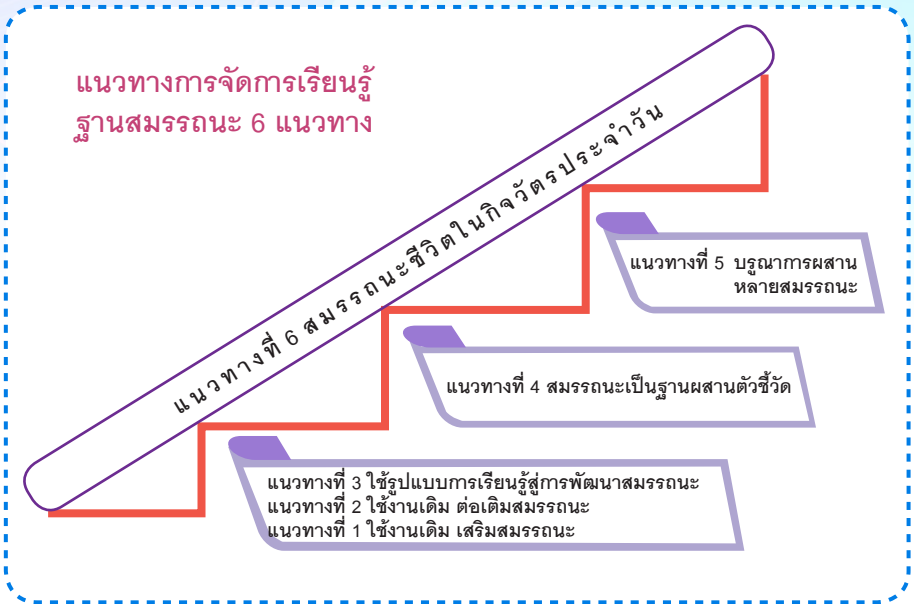

เป็นการสอดแทรกสมรรถนะที่ส่งเสริมในการทำกิจวัตรประจำวัน
ต่างๆ ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากขึ้น **เป็นการใช้กิจกรรม
ในชีวิตประจำวันที่ทำอยู่แล้วใช้เป็นสถานการณ์ในการฝึกฝนสมรรถนะ**
จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่ต้องการอย่างเป็นธรรมชาติและยังช่วย
ปลูกฝังให้สมรรถนะมีความมั่นคงถาวรจากการปฏิบัติเป็นประจำด้วย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. สืบรวจกิจกรรมในชีวิตนักเรียน และจัดทำรายละเอียดของกิจกรรม
ที่ทำในกิจวัตรต่างๆ และออกแบบการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมปกติ
2. ทบทวนกิจวัตรประจำวันของนักเรียนและวิเคราะห์ความสอดคล้อง
กับเนื้อหาสาระ ความรู้ ทักษะที่กำหนดเป็นตัวชี้วัดของกลุ่มสาระ
ต่างๆ
3. กำหนดแนวทางการปลูกฝังสมรรถนะที่สอดคล้องกับกิจวัตร
ประจำวัน โดยสร้างความเชื่อมโยง กับเนื้อหาการเรียนรู้
ที่สัมพันธ์กัน มีความน่าสนใจ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
4. กำหนดแนวทางการปลูกฝังสมรรถนะ คิดคำถามให้สอดคล้อง
กับแนวคิด เนื้อหา และตั้งคำถามที่โต้แย้งได้เพื่อให้นักเรียน
ได้ฝึกคิด
5. จัดทำเกณฑ์ระดับคุณภาพเพื่อใช้ในการประเมินสมรรถนะ
ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน
6. สอน ประเมินผล ซ้อมเสริมสมรรถนะผู้เรียน ปรับแผนระหว่างสอน
และหลังสอน

แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ทั้ง 6 แนวทาง มีความสัมพันธ์กันดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ตัวอย่างที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นการใช้แนวทางที่ 2 คือ เป็นการต่อยอดจากงานเดิมหรือแผนการสอนเดิม ซึ่งครูได้ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักโภชนาการอาหาร 5 หมู่ และวิธีการปรุงอาหารด้วยไฟที่มีคุณค่าทางอาหารสูง โดยครูได้สอนวิธีเจียวไข่ให้เด็ก ๆ ดูและลองทำตามเพื่อต่อยอดความรู้ และทักษะของเด็กให้ไปสู่สมรรถนะ ซึ่งเป็นความสามารถที่สูงขึ้น ครูสามารถเพิ่มจุดประสงค์การเรียนรู้สมรรถนะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมแล้วจัดกิจกรรมต่อยอด เพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการฝึกและพัฒนาสมรรถนะได้ ดังนี้

ตัวอย่างการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง โภชนาการและการปรุงอาหาร (ไข่เจียว)
เวลาเรียน 10 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ (เพิ่มเติมจากแผนการสอนเดิม)

1. นักเรียนสามารถคิดสูตรไข่เจียวและทำไข่เจียวสูตรของตนเองได้ รวมทั้งอธิบายสูตรและวิธีทำไข่เจียวของตนให้ผู้อื่นเข้าใจได้
2. นักเรียนสามารถนำไข่เจียวมาประกอบอาหารจานเดียวให้มีสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่สำหรับแขกที่มาเยี่ยม
3. นักเรียนร่วมกันทำอาหารด้วยไข่เจียวจำหน่ายเพื่อหาเงินช่วยน้องที่อยู่ในภาวะยากลำบากได้ด้วยความภูมิใจ

สมรรถนะที่ต้องการพัฒนา

1. รู้จักและเลือกใช้เครื่องมือ และแหล่งสื่อสารสนเทศเพื่อการสืบค้น แสวงหาความรู้ และเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ
2. พุดสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน บอกความรู้ที่นึกคิดของตน เล่าเรื่องและเหตุการณ์ต่าง ๆ ตั้งคำถามและตอบคำถามให้ผู้อื่นเข้าใจ ได้ มีมารยาทในการพูดโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับกาลเทศะและผู้รับฟัง

3. รู้จักแบ่งปัน และช่วยเหลือผู้อื่น
4. ทำงานด้วยความเอาใจใส่ มีความเพียร อดทน พยายามทำงานให้ดีที่สุดตามความสามารถ
5. คิดริเริ่มสิ่งใหม่และอธิบายความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจ
6. สร้างผลงานที่แตกต่างจากผู้อื่น มีการทบทวนกระบวนการทำงาน และมีความภูมิใจในผลงาน
7. ร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน ให้ความร่วมมือในการทำงาน รับผิดชอบ ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะ ประโยชน์ วัตถุประสงค์
วิธีการทำไข่เจียว
2. การทำอาหารจานเดียว
3. ขั้นตอนการทำงาน
4. การจัดการในการทำงาน
5. การทำงานร่วมกับคนอื่น
6. ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน

กระบวนการเรียนการสอน

ในส่วนกระบวนการเรียนการสอนที่ออกแบบเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะ มี 4 ขั้นตอน ลักษณะของกิจกรรมที่ออกแบบแต่ละขั้นตอน และกิจกรรม การเรียนรู้ ดังนี้

• **ขั้นตอนที่ 1 จัดการเรียนรู้ให้รู้จักจริง :**

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นทำให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ

อย่างแท้จริง ซึ่งเกิดได้จากการเรียนรู้ผ่าน

กิจกรรมต่าง ๆ หลากหลาย ได้ปฏิบัติจริง

ด้วยความสนใจจนมีความรู้ที่ชัดเจนได้ฝึกฝน

สิ่งนั้นจนชำนาญ และมีความรู้ลึกซึ้งชอบ

ผูกพัน ภูมิใจ และเห็นความหมายในสิ่งนั้น

กิจกรรม ครู/ผู้ปกครองให้ข้อมูล หรือ

ให้สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ ประโยชน์ วัตถุประสงค์ วิธีการทำไข่เจียว โดยอาจให้ดูรูป

และอธิบายจนกระทั่งนักเรียนสามารถบอกได้ว่า การทำไข่เจียวมีขั้นตอนอะไรบ้าง

หมายเหตุ ขั้นที่ 1 เป็นขั้นที่ครูสอนแล้วตามแผนการสอนเดิม

• **ขั้นตอนที่ 2 การจัดสถานการณ์ให้ได้ใช้ สิ่งที่อยู่ สิ่งที่ทำได้อย่างตั้งใจ**

เห็นคุณค่า และประโยชน์ : ขั้นตอนนี้เป็นการออกแบบกิจกรรมที่จะทำให้

ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะไปใช้ ซึ่งอาจเป็นสถานการณ์

ที่ไม่ซับซ้อนมาก แต่เป็นสถานการณ์ที่ผู้เรียนเห็นคุณค่า และประโยชน์ที่เกิดขึ้น

กิจกรรม ครู/ผู้ปกครองให้ข้อมูลหรือให้สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ

ประโยชน์ วัตถุประสงค์ วิธีการทำไข่เจียว และให้นักเรียนฝึกทำไข่เจียว สูตรต่าง ๆ

ชิม และปรับสูตรจนเป็นสูตรที่ตนเองพอใจและนำเสนอสูตรไข่เจียวของตนเอง

ให้เพื่อนฟัง

• **ขั้นตอนที่ 3 จัดสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ซับซ้อนและนำไปใช้ได้ในชีวิต :**

ขั้นตอนนี้เป็นการออกแบบสถานการณ์ให้ผู้เรียนฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้

นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะไปใช้ร่วมกันในสถานการณ์ที่ยาก ซับซ้อน

และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ซึ่งขั้นนี้จะอาจตรวจสอบว่าผู้เรียนมีสมรรถนะ

ในระดับใด และเติมเต็มพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในระดับที่สูงขึ้น

กิจกรรม ครู/ผู้ปกครองให้นักเรียนนำไข่เจียว มาประกอบอาหารอย่างอื่น ให้เป็นอาหารจานเดียว ที่มีสารอาหารครบ 5 หมู่ เพื่อเป็นอาหารสำหรับแขก ที่มาเยี่ยม โดยให้ลองทำ ผักฝนจนมันใจ และให้นักเรียน ได้มีโอกาสสอบถามแขกเกี่ยวกับรสชาติของอาหาร และคำแนะนำเพื่อการปรับปรุง ในโอกาสต่อไป

- **ขั้นตอนที่ 4 การจัดสถานการณ์/งานใหญ่ ชับซ้อน ที่เชื่อมโยง กับความรู้สึกรื่องราวและสมรรถนะอื่น** : ขั้นตอนนี้เป็นการออกแบบ สถานการณ์ให้ผู้เรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะโดยเชื่อมโยงกับสมรรถนะอื่น ซึ่งเป็น สิ่งที่ยาก ชับซ้อนมากขึ้น ขั้นนี้ ผู้เรียนแต่ละคนอาจจะพบกับสถานการณ์ ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับความสนใจ ความถนัด และระดับสมรรถนะก็ได้

กิจกรรม ครู/ผู้ปกครอง ให้นักเรียนรวมกลุ่มกับเพื่อนช่วยกันทำอาหาร ที่ปรุงด้วยไข่ ประกอบกับอาหารอย่างอื่น จำหน่ายเพื่อหาเงินไปช่วยน้อง ๆ ที่อยู่ในภาวะยากลำบาก และนำเงินไปบริจาค พร้อมทั้งให้นักเรียนสะท้อน ความคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นทั้งในทำงานร่วมกันเพื่อหาเงินไปบริจาค และช่วงที่นำเงินไปบริจาคช่วยเหลือน้อง ๆ

กิจกรรมข้างต้น ครู/ผู้ปกครองสามารถนำมาใช้ในการพัฒนานักเรียนได้ ทำให้นักเรียนเรียนรู้้อย่างเต็มตัว ทั้งทางกาย สติปัญญา สังคม จิตใจและ อารมณ์ ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และยังมีโอกาส นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เรียนรู้กันไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมี ความยากมากขึ้น เข้มข้นมากขึ้น และมีความหมายมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิด สมรรถนะหลายสมรรถนะมากขึ้น และสมรรถนะต่าง ๆ เกิดอย่างมั่นคงมากขึ้นด้วย จะเห็นได้ว่า การสอนตามแผนเดิม (ที่มักทำกันโดยทั่วไป) มักจะจบอยู่ที่ การให้ความรู้ และการฝึกทักษะ (เพียงเล็กน้อย) ทำให้นักเรียนยังไม่เกิดสมรรถนะ ในการปฏิบัติงาน การเพิ่มขั้นตอนที่ 2 - 4 จะช่วยพัฒนาสมรรถนะที่ต้องการได้

4.

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก : เป็นแนวคิด

หรือมโนทัศน์สำคัญเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้
ของผู้เรียนที่ผู้เรียนมีได้เป็นผู้รับความรู้หรือข้อมูล
ที่ผู้อื่นถ่ายทอดมาให้เท่านั้น **ผู้เรียนจะต้องเป็น
ฝ่ายรุก คือ มีความตื่นตัวที่จะต้องศึกษา จัดกระทำ
ข้อมูล และสร้างความเข้าใจในข้อมูล หรือความรู้ นั้น ๆ**

ให้แก่ตนเอง เพื่อให้สิ่งที่เรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง อันจะส่งผลให้สามารถ
นำความรู้ นั้นไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งในกระบวนการสร้างความเข้าใจให้แก่ตนเอง
จะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (active learning) ทั้งทางกาย
(physically active) สติปัญญา (intellectually active) สังคม (socially active)
และอารมณ์ (emotionally active) ดังนี้

การตื่นตัวทางกาย (Physically Active)

คือ การให้ผู้เรียน**มีส่วนร่วมในกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย**
ในรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของผู้เรียน
เพื่อให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถ ช่วยให้อารมณ์และประสาทรับรู้
ตื่นตัว พร้อมทั้งจะรับรู้ เรียนรู้ และคงความสนใจในการเรียนรู้ ซึ่งมี
ความสำคัญเป็นพิเศษสำหรับผู้เรียนในระดับปฐมวัย และประถม
ศึกษาตอนต้น

การตื่นตัวทางสติปัญญา (Intellectually Active)

คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเคลื่อนไหวทางสติปัญญาหรือสมอง ฝึกการใช้ความคิด เป็นการใช้สติปัญญาของตนสร้างความหมาย ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ การให้คิดในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ มีความท้าทาย และมีความหมายต่อตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันในการคิด และการกระทำ (engagement) ในเรื่องที่เรียน ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การตื่นตัวทางอารมณ์ (Emotionally Active)

คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางอารมณ์ หรือความรู้สึก การเกิดความรู้สึกของผู้เรียนจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง กิจกรรมและประสบการณ์ที่จัดควรกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนในทางที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียน เพราะความรู้สึกของผู้เรียน จะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

การตื่นตัวทางสังคม (Socially Active)

คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วย
ให้ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหวทางสังคม หรือมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นการขยายขอบเขตการเรียนรู้
ของผู้เรียนให้กว้างขึ้น เรียนรู้อย่างสนุกสนาน มีชีวิตชีวา ถ้าผู้เรียน
ได้มีโอกาสนำเสนอความคิดเห็น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
กับผู้อื่น ได้รับข้อมูลย้อนกลับ ได้ตรวจสอบความคิดของตนเอง
ขยายความคิด และเรียนรู้จากผู้อื่น จะช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว
รับรู้ และเกิดการเรียนรู้ได้ดีมากขึ้น

**กระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัวทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อกัน
และกันและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน** ครูควรออกแบบกิจกรรม
การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ มีส่วนร่วม
ในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (active learning) ทั้ง 4 ด้าน จะช่วยผู้เรียนเกิด
การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง
ต่างจากการเรียนรู้เชิงรับ (passive learning) ผู้เรียนเป็นผู้รับที่ไม่มี
บทบาท หรือมีบทบาทน้อยในการสร้างความเข้าใจในเรื่องที่จะเรียนรู้
ทำให้ความตื่นตัวที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจน้อยลง ส่งผลให้การเรียนรู้
ขาดประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ (Strategies) ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ทั้งทางร่างกาย (physically active) การคิดและสติปัญญา (intellectually active) อารมณ์และจิตใจ (emotionally active) และทางสังคม (socially active) จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ดีขึ้น

ศาสตร์ทางการสอนซึ่งประกอบด้วยทฤษฎี หลักการ และแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอน (instructional models) วิธีสอน (teaching methods) และเทคนิคการสอน (teaching techniques) ที่หลากหลายสามารถนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการสอนได้อย่างดี ครูจำเป็นต้องศึกษา และเลือกให้เหมาะสม ตรงตามความต้องการเฉพาะในการสอนแต่ละครั้ง กลยุทธ์ที่หลากหลายที่ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของการเรียนรู้เชิงรุก มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านสติปัญญา

ให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่าง

ตื่นตัวโดยได้เคลื่อนไหวทางสมองหรือสติปัญญา (intellectually active) คือการคิด ผู้เรียนจะตื่นตัวถ้าได้ใช้ความคิด การคิดเป็นเครื่องมือในการทำ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ การคิดในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ในประเด็นที่ท้าทาย ประเด็นที่มีความหมายต่อตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันในการคิด และการกระทำ ตัวอย่างกลยุทธ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกด้านสติปัญญา มีดังนี้

การใช้รูปแบบการเรียนการสอนต่างๆ

- Concept Attainment Model
  - Synectics Model
  - Inductive Thinking Model
  - CIPPA Model
  - G PAS Model
- ฯลฯ

การใช้วิธีการสอนแบบต่างๆ

- Group Process Method
  - Case Method
  - Inductive Method
  - Role Playing Method
  - Fieldtrip Method
- ฯลฯ

กลยุทธ์การจัด การเรียนรู้เชิงรุก ด้านสติปัญญา

การใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เป็นฐาน

- Project – Based Learning
  - Problem – Based Learning
  - Situation – Based Learning
  - Phenomenal – Based Learning
- ฯลฯ

การใช้เทคนิคต่างๆ

- Concept Map
  - Six Thinking Hats
  - Sandwich Technique
  - Think - Pair - Share
- ฯลฯ

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านสังคม

ให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มตัว ได้เคลื่อนไหวทางสังคม (socially active) มีโอกาสนำเสนอความคิดของตนเองต่อผู้อื่น รับฟัง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับข้อมูลย้อนกลับ ตรวจสอบความคิด ขยายความคิดของตนเอง และพัฒนาผลงานให้ดีขึ้น เป็นการได้เรียนรู้จากผู้อื่น กระบวนการต่างๆ นี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวในการเรียนรู้สามารถรับรู้และเกิดการเรียนรู้ได้ดี กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกด้านสังคมมีดังนี้

กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านสังคม

1. เทคนิคการจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Techniques)

- เทคนิค Jigsaw
- เทคนิค Brainstorm
- เทคนิค Circular Response
- เทคนิค Think-Pair-Share
- เทคนิค Fishbowl ฯลฯ

2. ใช้วิธีสอนแบบต่างๆ

- การอภิปรายกลุ่มย่อย เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม
- บทบาทสมมุติ ผลิตเปลี่ยนแปลงกัน เป็นผู้นำกลุ่ม ได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ การทำงานร่วมกันเป็นทีม
- ได้วาที่
- สถานการณ์จำลอง
- กรณีตัวอย่าง
- เกม ฯลฯ

3. ใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม

- เช่น
- การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Model)
- การเรียนรู้แบบสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (Group Investigation Model)
- รูปแบบการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning Model) ฯลฯ

3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านอารมณ์

ให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหว

ทางอารมณ์ ความรู้สึก และจิตใจ (emotionally active) กิจกรรมและประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียน ควรกระทบต่ออารมณ์ และความรู้สึกของผู้เรียนในทางที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่จะเรียน เนื่องจากกิจกรรมใดกระทบต่อความรู้สึกของผู้เรียน กิจกรรมนั้นมักมีความหมายต่อผู้เรียนและจะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกด้านอารมณ์มีตัวอย่าง ดังนี้

กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านอารมณ์

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกที่แท้จริงโดยการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร และปลอดภัย
2. แสดงความไว้วางใจในตัวผู้เรียน และยอมรับในตัวผู้เรียน ไม่ตัดสินผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น
3. พัฒนาความตระหนักรู้ในอารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่น รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อกัน
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับประสบการณ์เดิมและสร้างความเข้าใจต่อยอดเพื่อการปฏิบัติตนที่ดีเหมาะสมกว่าเดิม
5. รับฟังผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง (deep listening) ฟังให้เข้าใจความคิด ความรู้สึก ความต้องการของผู้เรียนและยอมรับความรู้สึกของผู้เรียน
6. ใช้รูปแบบการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์ ความรู้สึกไปในทางที่พึงประสงค์
  - การเรียนการสอนด้านจิตพิสัย (Instructional Model based on Affective Domain)
  - กระบวนการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification Model)
  - กระบวนการกัลยาณมิตร
  - กระบวนการสอนค่านิยมและจริยธรรม
  - กระบวนการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองโดยใช้ระบบคู่สัญญา ฯลฯ
7. ใช้วิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเปิดเผยสะท้อนหรือแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นของตน
  - การแสดงบทบาทสมมุติ
  - สถานการณ์จำลอง
  - การแสดง
  - เกมต่าง ๆ ฯลฯ

4. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านร่างกาย

ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างตื่นตัว โดยการเคลื่อนไหวทางร่างกาย (physically active learning) อย่างเหมาะสมตามวัยและความสนใจของผู้เรียน จะช่วยให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนมีความตื่นตัว สามารถรับข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดีและรวดเร็ว ดังนั้นในการจัดกิจกรรมควรมีรูปแบบหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถ และคงความสนใจในการเรียนรู้ไว้ ซึ่งการตื่นตัวทางร่างกายมีความสำคัญเป็นพิเศษสำหรับผู้เรียนในระดับปฐมวัย และประถมศึกษาตอนต้น กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านร่างกายมีดังนี้

กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านร่างกาย

จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทั้ง 4 ด้าน (กาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม) อย่างสมดุลตามความเหมาะสมกับวัยและความสนใจ

สำหรับเด็กเล็ก อาจจะเริ่มต้นด้วยการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ เช่น การร้องเพลงและเต้นประกอบเพลง ต่อไปเรียนรู้ตามบทเรียน สลับด้วยการให้ออกไปเล่น และกลับมาทำงานที่ได้รับมอบหมาย แล้วจึงปล่อยให้เล่นเกมกับเพื่อน ๆ

สำหรับผู้เรียนในวัยที่สูงขึ้น มีสมาธิมากขึ้น จะใช้เวลาในกิจกรรมการเรียนรู้ได้นานขึ้น หรือหากเรื่องที่เรียนเป็นเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ จะมีสมาธิจดจ่อกับเรื่องที่เรียนได้นานขึ้นและมากขึ้น

กิจกรรมที่ต้องใช้กล้ามเนื้อขนาดใหญ่ ได้แก่ การออกแรง การออกกำลังตั้งแต่บ่อยไปมาก เช่น การร้องเพลง และเดินตามจังหวะการออกกำลังกายด้วยท่าที่ง่าย ๆ จนถึงการทำงานที่ต้องออกแรงมาก เช่น การยกโต๊ะ เก้าอี้ กิจกรรมที่มีการลงมือทำ/ปฏิบัติที่มีความเหมาะสมจะทำให้ร่างกายมีความตื่นตัวอย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อเล็ก มีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่อยู่ในวัยที่สูงขึ้นซึ่งมีสมาธิมากขึ้น ทำงานที่มีความละเอียดได้มากขึ้น

การสลับกิจกรรมจากกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเครียด มาสู่กิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นการผ่อนคลายจะช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว (active) อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

5.

การจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะเชิงรุก

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมุ่งเป้าหมายที่ความสามารถในการ

ทำได้ โดยการผสมผสานความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ

ที่จำเป็นต่อการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ซึ่งผู้เรียน

จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ/

คุณลักษณะที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะนั้น

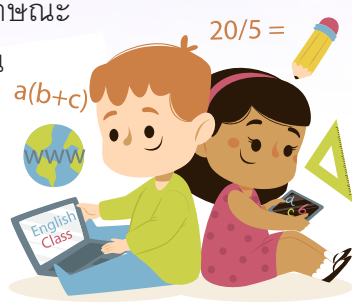
รวมไปถึงได้รับการฝึกฝนให้นำไปใช้ในการแก้

ปัญหาหรือใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ดังนั้นบทบาท

หน้าที่ของครู คือ การจัดประสบการณ์ และกิจกรรม

การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งก็ต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้

เชิงรุกนั่นเอง

การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีลักษณะที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุกอยู่แล้ว

ตามธรรมชาติ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเอื้อให้ครูมีการจัดการเรียนรู้

เชิงรุก **เนื่องจากการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้นการปฏิบัติ การทำได้ หรือ**

การลงมือทำซึ่งการเรียนรู้เชิงรุกจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างต้นตัว

ทั้ง 4 ด้าน ในขณะที่ลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนต้องมี

⚙️ การเคลื่อนไหวร่างกายในอิริยาบถต่าง ๆ

ได้ใช้แรงหนักบ้าง เบาบ้าง ใช้ความคิด

มีความรู้สึกที่ต้องการจะทำหรือสนุก

ที่จะทำ และผู้เรียนมีโอกาสที่จะปรึกษา

หารือ และร่วมมือทำงานกับเพื่อน

การเรียนรู้เชิงรุกที่ทำให้ผู้เรียนมีความต้นตัว

ใน 4 ด้าน ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี อย่างไรก็ตามหากครูจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งมุ่งเป้าหมายเฉพาะทางใดทางหนึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียน ดังนี้

✎ ถ้าครูให้ผู้เรียนสามารถทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้โดยการให้เพียงความรู้ แต่ผู้เรียนไม่มีโอกาสสร้างความหมาย และความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ให้แก่ตนเอง หรือความรู้และความเข้าใจที่ได้รับมีเพียงผิวเผิน การขาดความเข้าใจที่แท้จริงจะส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติ และเป็นอุปสรรคต่อการประยุกต์ใช้ จนไม่เกิดสมรรถนะที่ต้องการ

✎ ถ้าครูสามารถฝึกทักษะให้ผู้เรียนทำตามอย่าง หรือทำตามแบบที่ครูให้ทำ อะไรก็ตามที่ครูบอก หรือกำกับให้ต้องปฏิบัติตามคำสั่ง โดยผู้เรียนไม่ได้ใช้ความคิด หรือไม่มีความเข้าใจในสิ่งที่ทำ ผู้เรียนอาจทำได้ แต่ถ้าไม่เข้าใจในสิ่งที่ทำ ก็จะนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่ได้ ส่งผลให้ไม่เกิดสมรรถนะที่แท้จริง

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะจะเกิดผลอย่างแท้จริงได้ ต้องใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเข้ามาช่วยในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการเรียนการสอนที่ครูออกแบบเพราะแนวคิด มีลักษณะที่อื้อต่อกัน และสนับสนุนกัน

6.

การวัดและประเมินผล ฐานสมรรถนะ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยให้มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

 การประเมินผลรวบยอดจะมุ่งวัดสมรรถนะที่เป็นองค์รวม ของความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ไม่ใช้เวลามากกับการสอบตามตัวชี้วัดจำนวนมาก

 วัดจากพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติ ที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) ที่กำหนด เป็นการวัดอิงเกณฑ์ มิใช่อิงกลุ่ม และมีหลักฐานการปฏิบัติ (Evidence) ที่ตรวจสอบได้

 ใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จากสิ่งที่คุณเรียนได้ปฏิบัติจริง และความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน เช่น การประเมินจากการปฏิบัติ (Performance assessment) การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) การประเมินตนเอง (Student Self-assessment) และการประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment)

 ใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและประเมินเป็นสภาพจริงมากขึ้น เช่น เตรียมบริบทเป็นข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว สถานการณ์จำลอง หรือสถานการณ์เสมือนจริงในคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถประเมินได้หลายประเด็นในสถานการณ์เดียวกัน

 ประเมินผู้เรียนไปตามลำดับขั้นของสมรรถนะที่กำหนด หากไม่ผ่านจะต้องได้รับการซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป

 การรายงานผลโดยการให้ข้อมูลพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียนตามลำดับขั้น ที่ผู้เรียนทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

7.

ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

ในการปรับเปลี่ยนหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ฐานสมรรถนะให้มีคุณภาพ
และประสิทธิภาพ มีข้อเสนอแนะสำหรับครู ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับครู

1. จัดสาระการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับการใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง โดยเน้นการบูรณาการเนื้อหาจากศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. จัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงานในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถตอบสนองความแตกต่างที่หลากหลายของผู้เรียนบริบท และภูมิสังคม
3. จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจ จากการมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การปฏิบัติ การนำความรู้ไปใช้ การถอดบทเรียนการสะท้อนคิด การปฏิสัมพันธ์การทำงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น
4. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รู้วิธีคิด และวิธีประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติในการปฏิบัติงาน รวมทั้งได้พัฒนาคุณลักษณะ และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นต่อชีวิตและการทำงานยุคนี้

5. จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบริบทรอบตัว โดยใช้หลักการวิจัยในระบบ “ผลเกิดจากเหตุ” มาสร้างกระบวนการค้นหาความรู้โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ ตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบได้ด้วยตนเอง

6. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มุ่งสร้างอุปนิสัย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ช่วยผู้เรียนให้ได้ฝึกฝนสมรรถนะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ให้เกิดความชำนาญ รวมทั้งการช่วยดูแล อบรมบ่มนิสัย ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในด้านที่มีความถนัด เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม

7. จัดการวัดและประเมินผลที่เน้นการให้ข้อมูลและการใช้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อการปรับปรุงและการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ลดการประเมินในลักษณะตัดสินหรือแข่งขันให้น้อยลง โดยใช้วิธีการหลากหลายเหมาะสมตามหลักพัฒนาการเด็ก หากมีการประเมินเพื่อตัดสินผลให้กระทำด้วยความรอบคอบ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ด้านการบริหารจัดการ

1. จัดให้มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ในการติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้เรียนในการแก้ปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอบอุ่นใจ ได้รับคำปรึกษาชี้แนะ และความช่วยเหลืออย่างทันการณ์

2. จัดแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้ผู้เรียน มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึง เท่าเทียมกัน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน

3. พัฒนาศักยภาพการการเรียนรู้ด้วยแพลตฟอร์มการเรียนรู้

เพื่อใช้เป็นแหล่งรวบรวม พัฒนา ชุดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ สื่อการสอน ตัวอย่างรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ได้รับการคัดกรองจากผู้เชี่ยวชาญแล้วสำหรับให้บริการแก่ครูอาจารย์

4. กำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่ในการให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่พ่อ แม่ และผู้ปกครอง เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก และร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือ และพัฒนาเด็กอย่างสอดคล้องกัน

5. จัดการทดสอบระดับชาติที่มุ่งเน้นการทดสอบสมรรถนะ โดยการสุ่มทดสอบเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการศึกษา และการแข่งขันในเวทีโลก

ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

1. ให้รัฐสนับสนุนการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมทั้งการพัฒนาความรู้ และสมรรถนะด้านเนื้อหาสาระที่สอน ศาสตร์การสอน การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนรู้และการสอน การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และด้านบทบาทใหม่ของครู ในยุคใหม่

2. ให้รัฐสนับสนุนสถานศึกษาให้มีการจัดระบบและวิธีการพัฒนาครู ในสถานศึกษา ให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.สุภัทธร จำปาทอง

เลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

นายสำเนา เนื้อทอง

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา
และพัฒนาการเรียนรู้

ผู้เขียน

รองศาสตราจารย์ ดร.ทีศนา แคมมณี

รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์

บรรณาธิการและเรียบเรียงเอกสาร

ดร.ประวีณา อัสโย

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา

นางสาวอุบล ตริรัตน์วิชชา

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ผู้ประสานงานการจัดพิมพ์เอกสาร

นางสาวอุบล ตริรัตน์วิชชา

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ดร.ประวีณา อัสโย

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา

นางสาวกรกมล จึงสำราญ

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

นางสุวรรณา สุวรรณประภาพร

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

ดร.วิภาดา วานิช

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาวอุบล ตริรัตน์วิชชา

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวนุรียา วาจิ

นักวิชาการศึกษปฏิบัติกร

นางสาวสุชาดา กลางสอน

นักวิชาการศึกษปฏิบัติกร

นางสาวภควดี เกิดบัณฑิต

นักวิชาการศึกษปฏิบัติกร

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มมาตรฐานการศึกษา

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรี่ยนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0 2668 7123 โทรสาร 0 2243 1129

Website : www.onec.go.th

แบบสอบถามการนำหนังสือ
การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก
ไปใช้ประโยชน์

ขอความร่วมมือจากท่านผู้ใช้เอกสารเล่มนี้
ตอบแบบแสดงความคิดเห็นในการนำหนังสือไปใช้ประโยชน์
เพื่อเป็นข้อมูลให้สำนักงานฯ ได้นำไปพัฒนาการศึกษาต่อไป
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

การจัดการเรียนรู้
ฐานสมรรถนะเชิงรุก

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 2528

โทรสาร 0 2243 1129

Website : www.onec.go.th